

Grønland 1959/1960

Af Ebbe Sonne Olsen

Den 13. januar 1959 kl. 09:00 mødtes jeg med en hel masse unge mennesker, ved Værftbrovagtten på "Holmen", her oplevede jeg det, jeg senere har set på film, nemlig at blive set på og derefter få smidt en hel udrustning i hovedet, med ordene, passer, og det gjorde det så med visse undtagelser, men de var til at rette, da først vi var kommet til Auderødlejren, hvor alt var nyt. Den blev først taget i brug det år.

I dette "Paradis" tilbragte vi 2 måneder, hvor vi lærte at gå, stå, ekcersere, og ikke mindst at hilse på en "Foranstående" (Befalingsmand / Officer), og det i en sådan grad, at da jeg var hjemme på min første "landlov", som det jo hedder i marinen, så hilste jeg på en tolder, han tog det nu pænt og hilste pænt igen, han har nok tænkt, sikken en idiot. Dagen gik også med meget andet, vi lå blandt andet på maven på skydebanen i flere timer, vi tilbragte også megen tid på "Lappedykkeren", en kutter der stod midt på græsplænen, for enden af spisesalen. Her skulle vi lære at lave lodskud, og marinere råbte flittigt, 3 meter, græsbund, noget vore befalingsmænd efterhånden havde hørt så mange gange, at de skreg hysterisk hver gang det blev brugt.

Vi havde naturligvis også gymnastik, som forgik inde i en dejlig opvarmet gymnastiksal, formentlig fordi det frøs 13 grader udenfor.

På disse gymnastikturere klædte vi om på banjen og så løb vi ned til salen, en ret fredelig tur bortset fra at Holger, der var inkarneret fodboldspiller, og absolut skulle sparke til alt hvad han mødte på sin vej, og på vejen til gymnastiksalen fik han øje på en konservesdåse der stod i vejkanten, den fik et ordentligt fur og Holger røg på hospitalet under dåsen stak en kort stump armeringsjern, Tenser 22, op af jorden og Holger havde kun gymnastiksko på.

Vi var derfor uden Holger da isen brød op og vi skulle ud på Arresøen og ro i travaljer, i slutningen af februar, stadig en kold tjans, Fritiden i Auderød den tog Verner sig af. Verner var velfærdsassistent på kasernen, han var ansat af K.F.U.M. og skulle sørge for en god "opdragelse" til disse uvorne unge mennesker, i en kristen ånd. Verner gjorde et godt stykke arbejde og han kan altså ikke stilles til ansvar for at da han inviterede på en aftentur til Skuldelev præstegård med salmesang og kaffe med hjemmebag, så sad halvdelen over på den anden side af vejen, hvor Skuldelev kro lå og hvor servitricen hed Rita. Verner var en udmærket fyr, han blev en dag spurgt af en af de værnepligtige om hvad han skulle gøre når nu det der med kæresten pressede rigtig på, Verner gav ham det råd at han skulle gå en lang tur i skoven, (alene). Verner havde 5 børn, så han har da ikke været i skoven hele tiden. men efter 2 måneder blev vi sendt ud på de tjenestesteder vi skulle være på resten af vores soldatertid.

Kun ikke jeg og en stor flok andre, vi blev på kasernen for at blive oplært til at være på Grønland, jeg var udtaget til at sejle Y-kutter som kok, men da de andre rejste til Grønland blev jeg sendt ind til Holmen, hvor jeg skulle være i erstatningsstyrken indtil videre. Det var en kedelig tid, og de arme befalingsmænd, de anede ikke hvad de skulle sætte mig til, så jeg blev sendt på museer og i svømmehallen og hvad de kunne finde på og så skulle jeg bare skrubbe hjem bagefter og ikke vise mig før morgenmaden. I erstatningsstyrken sov man i hængekøjer som når de ikke blev brugt blev stuvet sammen og lagt op på vores skab, det var ikke meget min hængekøje blev brugt!

Så pludselig en dag blev jeg kaldt op til "Personalechefen". Jeg husker ikke mere hans rang, men han var en meget positiv mand, fordi han fortalte mig at jeg den 13. april skulle med "Julius Thomsen" til Grønnedal og at man der havde en tjans til mig på en af SKA bådene, men først skulle jeg udrustes til arktiske forhold, så noget af det udstyr jeg fik den 13. januar blev byttet med nyt og varmere tøj.

Den 13. april mødte jeg så på Grønlandskajen og fik nye kammerater. Vi var i alt seks mand og vi havde store forhåbninger til rejsen og den videre tjenestetid.

"Julius Thomsen" var en ældre sag, og hvordan vi fik tiden til at gå, kan jeg ikke huske, men formodentlig har vi lavet en masse larm, det gør unge mennesker, når de er flere sammen. Efter 7 dage rundede vi "Kappen", og efter ni dage blev vi læsset af i Grønnedal, og der fandt vi ud af, at vi havde faktisk kun været 5 til at lave larm, for da vi kom ind i Arsukfjorden, så vi pludselig Gunnar ham havde vi helt glemt, men da vi spurgte hvor han havde været, så var svaret "Jeg har været lidt halvsløj". Hans navn i Grønnedalstiden var derfor "Halvsløj" man må håbe han er sluppet af med navnet efter han blev civil, for han var absolut ikke halvsløj, men en meget opvakt og intelligent ung mand.

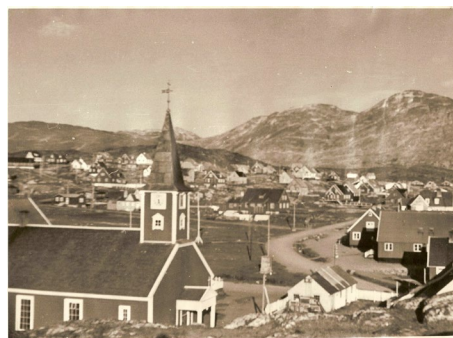
Julius Thomsen april 1959

Det var et stort chok at komme til Grønnedal, for ved første øjekast var det hele øde og trist, men da vi var faldet til og havde fået vores traditionelle "Kaglebad", det foregik på den måde at der pludselig løb nogen rundt på gangene og råbte "på søen med kaglerne", så blev man smidt op i de lange håndvaske, der var fyldt med isklumper og koldt vand der stadig løb ud af hanerne. Det var ikke så morsomt, men hvad pokker næste gang var du selv med til at råbe " på søen".

Meget af tiden i Grønnedal gik med at sidde udkik og holde øje med Arsuk fjord. Vi skulle melde alt hvad der skete på fjorden, og det var noget af et træls job, så en dag jeg skulle melde om en fiskerbåd der kom rundt kamikken med kurs mod Ivigtut sagde jeg samtidig, melder en fjendtlig U-båd ved kamikken og svaret lød, forespørger, har den post med?

En anden gang hvor vi sad 2 (en basse og en kagle), forsvandt bassen pludselig og jeg så ham nedenfor udkikken nede ved elven, hvor han hjalp en yngre dame over, da han kom op i udkikken igen sagde han, det er den sødeste kvinde, der er her på stationen og jeg svarede, at det vidste jeg godt, for det var min kusine Edith, hvorefter jeg straks blev dømt "på søen" for at lyve. Fakta er nu at det var min kusine, hun var gift med stationens dæksregnskabsfører overfenrik Hornbæk Jensen, og det er rigtig hun var sød.

En del af min tid i Grønnedal gik med at male sten hvide, der blev lagt på siderne af de "gader" der udgik fra hovedvejen, blandt andet op til admiralens hus. Et meget trist job!

De fire af os nyopkomne var udtaget til kuttertjeneste, og da man ikke rigtig manglede nogen til dette job, blev vi sat til at klargøre de to SKA både (Søkortarkivets opmålerbåde), der lå nede i havnen, så var vi beskæftiget!

Efter ca. en måned blev jeg kaldt ind til "Stationsmesteren" og fik besked på at der næste dag ville komme en Catalina, som skulle flyve mig til Godthåb, hvor jeg skulle påmønstre Y 382 Skarven som hovmester. Det var der min tid på Grønland blev virkelig for mig, der lærte jeg landet at kende.

Det at flyve med Catalinaer er bestemt en oplevelse. Først fik man et chok da vi startede på vandet i Arsukfjorden, det lød nøjagtig som om, der var en, der skar med en stor kniv i flyskroget, da vi gled hen over vandet.

Flyveturen var pragtfuld, vi kunne stå ude i kuplen og følge med hen over indlandsisen og vejret var rigtig med os, da vi havde det fineste solskin. Da vi kom til Godthåb fik vi chokket endnu en gang da vi landede i Godthåbs-fjord, og en ny kniv skar i os, men under hele turen havde vi ørebeskyttere på, for der var en infernalsk larm i maskinen, hvor siddepladserne for øvrigt var sejlbug hængt op i loftet i 4 snore.

Y 382 Skarven var en kutter med plads til 8 mand foran styrehuset, på en banje hvor alle køjer var bygget ind skibssiden, det eneste møbel der fandtes var 2 bænke (forankret i dørken) og et bord hvor masten gik ned i midten, i dette rum der var ca. 6 meter langt og på det bredeste sted ca. 4 meter forgik alt vort liv.

Det eneste private vi havde, var et lille skab på 30 x 40 cm.

På denne begrænsede plads, slog vi en prut, her spiste vi alle vores måltider og her rendte vi rundt med enden bar, når vi skulle

På badeværelset, som for øvrigt ikke havde noget brusebad, men 2 små kummer på størrelse med en dyb tallerken (nok lidt overdrevet), men her badede vi når kokken havde varmet en stor gryde vand som vi blandede med koldt fra hanen, ved at kaste vandet op over os selv.

Havnen i Godthåb "Nuuk"

Til almindelig orientering så fortalte de grønlandske piger os, at vi lugtede godt, så "faciliteterne" ombord var anvendelige, men ikke luksuriøse. For at vandet skulle løbe ud, når vi badede, havde vi lavet et hul i badeværelsesdørken så derfor løb alt vores vaskevand ned i bunden af skibet. Det betød, at når vi kom ud i "havvej" så bredte der sig en uhyggelig stank på banjen og så måtte "Mester" starte pumperne for at tømme bunden. Den stank har kostet mange søsyge marinesoldater. Da det senere blev bestemt at vi skulle have en grønlandsk værnepligtig med ombord, så blev der hen over bordet hængt en hængekøje, her boede Jonas, som var søn af en "kateket" fra et udsted nede ved Narsak. Jonas var ikke uden en "skid" høj, men til gengæld så fyldte han marinens sorte sko helt ud og når vi var til "dansemik", så kunne man altid høre hvor Jonas var på lyden af hans store sko.

De to kuttere "Skarven" og "Teisten" var begge den sommer 1959 underlagt søkortarkivet. Det betød at vi foretog strømmålinger og tidevandsmålinger, med henblik på at Rypeøen skulle laves til en helårshavn for udskibning af malm fra St. Lawrence, som kun kunne besejles om sommeren, hvorimod Godthåb er sejlbar hele året. Når man alligevel lå stille på et sted i 24 timer, så kunne man ligeså godt udnytte den tid og det gjorde vi, vi satte kroge ud om aftenen og om morgenen kunne vi så hive nogle ordentlige krabater op af vandet en dag fik vi 3 havkatte og 2 hellefisk, det kunne vi naturligvis ikke selv spise, men så blev der glæde på børnehjemmet i Godthåb. En gang vi hev en af disse kæmpe havkatte op af vandet opførte den sig som en rigtig kat, vi havde lagt vores lille jolle på siden og "Spirella Joe" stod med store træskostøvler og prøvede at hive krabaten op i jollen, da han så fik den op måtte han springe

rundt i båden for havkatten piskede med halen og bed sig fast i toften med sine meget skarpe tænder, til sidst sagde næstkommanderende at nu ville han skyde den og det gjorde han, fisken døde og der gik hul i båden, men vi reddede "Spirella Joe", han hed for resten Tonny og var fra Valby.

Under vore opmålinger til Søkortarkivet arbejdede vi sammen med to små SKA både, nogle smarte og hurtige både, med en firemands besætning, der boede i land, en dag da opmålingen var slut sagde de "pænt" farvel til os og råbte vi ses i Godthåb. Så gik det ellers derudad for fuld fart og gamle "Skarven" sakkede rigtig meget bagud, men da vi havde sejlet en halv time så vi pludselig SKA båden og den lå stille "helt stille" den var sejlet på et skær og tidevandet gjorde at de allerede stod godt fast, men de nægtede at sejle med os til Godthåb, det havde alligevel været for ydmygende, til gengæld kom de meget sent i havn den nat.

Marinen havde mange sjove opgaver på Grønland, jeg husker en dag fik vi besked på at vi skulle sejle Landshøvdingen og Grønlands landsråd til

Fiskenæsset, på vejen skulle der serveres en god middag og det fik de, og vi fik meget ros. På vejen hjem kom Landshøvdingen og fortalte mig:

Vi fik også aspargessuppe i Fiskenæsset, men din var nu bedre. Det beviser at "blå bånd" er et kvalitetsprodukt.

Vi nåede også den sommer at komme ud på de små øer i skærgården, hvor vi skiftede nogle sonar plader, det er formodentlig sidste gang de er blevet skiftet, i dag bruger man helt andre og smarte navigations systemer.

Men inden vi gik i vinterhi var vi dybt inde i isen, hvor vi måtte skubbe til de mindre isskoser for at bane os vej, under denne sejlads blev vi simpelthen presset op i et isbjerg, der knækkede toppen af vores agtermast, som havde vores antennemaster monteret, der lød et enormt brag da masten faldt ned på agterdækket og skipper, Løjtnant Røssel påstod at han aldrig havde set så hurtige marinesoldater i hele sit liv, men det var nu alligevel en barsk oplevelse, især når man kender isbjergene og ved hvor ustabile de er, havde det væltet så havde jeg ikke kunnet fortælle min historie, men vi sejlede med halv agtermast og nødantenner til Grønnedal, som lavede en ny top af jernrør som kunne sættes ud over stumperne af den knækkede mastestump, og da der ikke fandtes kranfaciliteter i Grønnedal, blev vi sendt til Ivittut for montering.

Den sommer vi var i Godthåb fik vi rigtig mange venner og da vi om efteråret skulle sejle til Grønnedal for at overvintre, blev der drukket mange afskedsøl og udgydt mange tårer, men pligten kaldte, så vi måtte

Næsten som rigtige sømænd forlade alle "de kære" og drage videre, vi skulle være i Grønnedal hele vinteren, til alt held så var vi jo en lille enhed i det store marinedistrikt så vi levede efter kutter regler, det vil sige vi gik i Islandske trøjer og med hjelmhue og træskostøvler, nogle rigtig hårde drenge, men når vi skulle op på marinestationen, så gjaldt der helt andre regler, men det lærte vi at leve med.

Den vinter kom isen ret sent på Arsukfjorden og til at begynde med som et ganske tyndt lag, men vi blev alligevel sendt ud for at bryde en rende (Skarven var forsynet med en meget kraftig isforhudning) og det gik godt et stykke tid men da vi til sidst måtte gå på isen på siden af

skibet og sprænge isen i stykker så blev vi forlagt til Ivittut og der blev vi til solen kom og isen brød.

Både Skarven og Teisten lå nu side om side og ventede på opkald fra Marinedistriktet, men heldigvis skete der ikke noget vi skulle rykke ud til den vinter.

Da isen brød sejlede vi ind til Grønnedal og fyldte skibet op med proviant og så var det ellers med at komme ud på havet det var jo trods alt der vi skulle gøre et stykke arbejde. Fiskeriinspektion var en meget vigtig del af vores arbejde og jeg har været med til at fange ”forbrydere” to gange. Den ene var inde i havnen i Godthåb, skipperen, søløjtnant Røssel havde lige forladt skibet og var på vej op i byen, men så kom han tilbage for fuld fart og beordrede ”Spirella Joe” og mig selv i fuld uniform med pistol, fordi han havde set en stor tysk trawler der lå ved kaj, den hed ”Heinz Pikkenpak”

og de havde begået den ”store” fejl at der lå trawl fremme på dækket og det var forbudt indenfor 12 milegrænsen, så han fik en klækkelig bøde, den anden gang var ude i åben sø, her lå en stor portugisisk fiskerbåd med alle sine småbåde ude og påstod vi, var indenfor fiskerigrænsen, vi entrede båden fra en lille jolle (den med hullet, men det var blevet lappet) og det var noget af en opgave, for der var nogle mægtig høje bølger, og det var om at komme op ad lejderen når jollen var på sit højeste, ellers fik vi den i rumpen inden vi kom op, men vi overlevede og vi så mægtig faretruende ud i vore træskostøvler og med pistolen i siden, men næstkommanderende som var værnepligtig løjtnant og jeg entrede styrehuset og i mellemtiden stod ”spirella” og holdt fast i linen til jollen, og det var påstod, han, som ellers var en frygtløs ungersvend med egen motorcykel, ikke særlig morsomt, fordi alle på dækket havde nogle store knive. Og jeg forstod ham, for godt nok havde vi pistoler, men alle ”kuglerne” havde NK i lommen.

Oppe på broen havde Kaptajnen travlt med at tude i hornet så alle de små dorrier kunne komme hjem, samtidig med at han forsikrede os om at det var de enkelte mænd på dorrierne der var skipper på deres eget skib, ligeså snart de havde forladt den store båd. Det blev der brugt en del tid på og så blev vi enige om at forlade skibet med uforrettet sag, så vi samlede vore kort sammen og forlod skibet, hvor det så gjaldt om at komme ned i jollen når den var højest.

Vi klarede også det og fik afleveret vore skydere og nu skulle vi have en god kop kaffe, så lød der et brøl oppe fra broen og vi styrtede op for at se hvad der var sket. Det vi blev vidne til var en rigtig hævnagt fra Portugiseren, han kavede hældt rødvin ud over vores søkort og så pakket det fint sammen, så da skipper så det, blev vi anklaget for at have drukket rødvin stedet for at passe vores arbejde, vi fik ham aldrig overbevist om at vi ikke engang var blevet budt på noget.

Disse to lejligheder var de eneste vi fik til at være inspektions skib, for når vi sejlede op langs kysten udenskærs, så kunne vi på radioen høre hvordan alle Portugiserne advarede hinanden, så når vi kom op på højde med dem så var de sejlet uden for tremilegrænsen og ligeså snart vi var forbi så sejlede de ind igen, vi var bestemt ikke nogen trussel. Jo en aften vi sejlede ud fra Holsteinsborg så vi pludselig et lanternesæt længere ude, vi prøvede at tiltrække deres opmærksomhed, men det var umuligt og hale ind på ham var helt umuligt vi gik kun 9 mil, så gode råd var dyre, men endelig bestemte ”skipper” at vi skulle skyde varselkud, for stoppes det skulle han, så han fik et par lysspor og først ved det tredje blev han opmærksom på os og lagde bi, det viste sig at være en ganske ”uskyldig” Grønlænder, med en gevaldig kæp i øret, Det var nu godt vi ikke var så krigeriske.

At sejle på Grønland er ensbetydende med en masse oplevelser som ikke kan sammenlignes med noget man tidligere har oplevet. Jeg kan endnu huske oplevelsen af at sejle ind til Santos i Brasilien, den smukkeste indsejling i verden bliver den kaldt, eller indsejlingen til Rio, hvor

det første man ser er toppen af Kristusfiguren, der svæver over skyerne, noget man husker, men at sejle indenskærs ved Grønland, det er simpelthen ubeskriveligt.

Når man sådan en sommeraften med dagslys hele døgnet, lægger sig ind i en naturhavn (krakkemut havn) med klipper og isskoster hele vejen rundt, så kan man næsten miste tid og sted, vores gode skipper søløjtnant Røssel, han sagde mange ting men en ting bed sig fast, for det kunne ikke siges tydeligere, vi lå der i det store intet og så siger han, ”er det ikke fantastisk alt liv er dødt” det kunne ikke siges mere rammende.

1960 blev et år med mange oplevelser, blandt andet fik vi besøg af kongefamilien, det startede i Grønnedal, hvor alle skulle stille til parade for de kongelige, det gjaldt også for kutterbesætningerne, og jeg fik til opgave at føre besætningen fra ”Skarven” fra havnen op til paradepladsen i Grønnedal, det burde være et problemløst foretagende, men 8 mand der ville blæse mig et stykke var bestemt et problem, de snakkede og røg pibe og gik med hænderne i lommen og havde det i det hele taget rart, bare ikke jeg selvfølgelig, men så rundede vi brandstationen for enden af havnevej, og der gav de mig et endnu større chok, for pludselig var al tale stoppet, piberne væk og hænderne op af lommen, de ”gamle kutterbasser” gik i takt og lod sig kommandere ind i geledderne som havde de aldrig forladt eksercerskolen og jeg kunne aflevere skibet til ”skipper” der allerede ventede og fortalte han ventede det værste.

Men der stod vi så og ventede på kongefamilien og myggene havde kronede dage, de bed og stak, så det var en plage, men pludselig kom der en flyvemaskine og overdængede os alle, mennesker og myg, med insektpulver, det gav os ro til modtagelsen, og så vidt jeg ved lever de fleste af os endnu, jeg gad vidst hvad de ville have gjort her i år 2004.

Senere skulle vi eskortere kongeskibet på turen ned langs kysten til Julianehåb, flere steder måtte vi træde til og sejle ind til små udsteder hvor kongeskibet ikke kunne gå ind. Daværende Kronprinsesse Margrethe brugte en del tid på at finde gamle ”Nordbo” ruiner og udgravningerne af disse, i mellemtiden sad kong Frederik i en liggestol på vores agterdæk, og lille jeg havde fået besked på at på dækket bar vi alle hue og jeg kunne huske at når man bar hue så hilste man. Til alt uheld så havde vi alt vores proviant liggende i agterlasten og den var lige ved siden af kongens liggestol, så da jeg havde hilst fire gange, blev jeg kaldt ind til skipper, der fortalte mig at jeg behøvede ikke at tage hue på så længe vi var i søen, og så slap kong Frederik for at hilse hvert tredje minut.

Kong Frederik var meget interesseret i hvad sådan et mandskab bestod af, så han spurgte om os alle, hvor vi kom fra og hvad vi lavede i det civile, og som jeg skrev tidligere så sagde Røssel så meget, blandt andet da han blev spurgt hvad jeg lavede i det civile, så svarede han ”han er klip hul og ding dingmand på linie 6 , ensbetydende med at jeg var sporvognskonduktør, det har jeg nu aldrig været, men jeg havde en fortid som billettør på DSB’s Rutebiler, men Kong Frederik fortalte Dronning Ingrid at ”han kører linie 6 hjemme ved os, mor.”

Den næste dag hvor vejret ikke var så godt, havde kongen fundet en sofa nede i vores søkahyt, den lå 2 trin fra styrehuset og var beregnet til at vagthavende kunne tage sig en lille lur hvis der var fred og ingen fare,(det oplevede vi aldrig på Grønland). I denne søkahyt var der en dør ind til radiostationen hvor ”Gnisten” John residerede og han var en travl mand i den tid hvor vi var ansvarlige for kongefamilien og pludselig kommer han farende ud af døren og hen til det skab hvor han har alle sine kodebøger, i farten kommer han til at vælte kongens admiralrasket på dørken, hvorefter han samler den op, lægger den på skabet igen og siger” det må de s.gu undskylde, deres majestæt” Kong Frederik nåede kun at fremmumle noget ingen forstod, og så var ”gnisten løbet igen.

Medens Kong Frederik lå på denne sofa fik han pludselig øje på at der lå et våbenskjold oppe på en hylde, det tog han ned og så, at det var en skarv i fuld marineuniform præsenterende

gevær, han forlangte straks at få at vide hvem der havde lavet det, og med hjertet oppe i halsen, måtte vores

Næstkommanderende, værnepligtig løjtnant Østergaard indrømme at det havde han, hvorefter kongen forlangte at våbenskjoldene skulle hænges op og ikke måtte tages ned, jeg undrer om de stadig sidder der i dag hvor "Skarven" er parkeret på en undersøisk hylde ved Færøerne.

Vi havde den "glæde" at hendes majestæt Dronning Ingrid bød os på småkager, og det fortalte dronningens hofdame Wava Armfelt var hjemmebag som dronningen selv havde været i køkkenet for at bage, Dronningen kunne ikke lide den "kaffe" jeg lavede "Marinens den bedste", så jeg blev udstyret med en bøtte rigtig kaffe som vi alle kunne lide, vi havde den samme kaffe ombord, men den havde vi selv købt, så den blev der ikke budt af.

Jeg har altid været en høflig fyr, så da dronningen stod foran messen og så lidt desorienteret ud, så spurgte jeg selvfølgelig om der var noget jeg kunne hjælpe majestæten med, hvortil hun svarede, Jeg skal såmænd bare ind og skifte tøj og det klarer jeg nok alene.

Da vi anløb Julianehåb var hele havneområdet fyldt med mennesker, de stod langt op ad fjeldsiden, og da vi kom til kaj var byens eneste bil kørt frem, det var en blå Simca Aronde, den var privatejet, men den dag var den limousine for kongeparret.

Vi forlod kongeskibet i Julianehåb og gik i gang med vort arbejde, det var blandt andet også at præsentere flaget i de mindre byer på kysten, så vi sejlede til Nanortalik og her blev vi først inviteret til at spille en fodboldkamp mod byens ungdom, det skulle vi aldrig have gjort for de vandt stort over os, der var nemlig midt på fodboldbanen et stykke af grundfjeldet der stak op og det brugte de som bande, og det lærte vi aldrig,

Men da det blev aften godtgjorde de os nederlaget, de inviterede på dansemik, og det foregik på den måde at de ryddede fiskehuset, fordi der var et fladt gulv man kunne danse på, derefter gik de op i kirken og hentede orgelet, en rigtig god gammeldags "salmecykel", men jeg skal lige love for at de kunne traktere dette instrument, og vi dansede til langt ud på natten, det var en rigtig dejlig oplevelse, så pyt med at vore uniformer måtte hænge på dækket i flere dage, før vi kunne tage dem på igen uden fiskelugt.

På vores tur ind i skovfjorden gik vi ind til et lille udsted, ingen må spørge mig hvad det hed, for det er forlængst forsvundet fra mit minde, men det var ret morsomt, for dette udsted lå ikke ret langt fra Nasarsuaq basen, og da man nedlagde denne, blev der smidt for millioner af kroner udmærket grej ud, heriblandt store amerikanske køleskabe, skibsradioer og en masse elektriske hjælpemidler.

I dette lille udsted, var vi på besøg hos en "Fanger" som meget gæstfrit bød os indenfor så vi kunne smage hans hjemmelavede "Immiak", en form for øl, under dette besøg opdagede jeg at han havde et kæmpe køleskab stående i huset, det blev brugt til at lægge tøj i, som en form for klædeskab og oppe på en hylde stod en rigtig søradio som enhver telegrafist ville få mundvand af, og det gjorde vores, men det morsomme var at der ikke fandtes elektricitet i bygden, men som han sagde "Fangeren" så var det flot at se på.

Inde i skovfjorden blev vi en dag prajet af en rejekutter, der spurgte om jeg stadig var ombord, det var jeg, og så blev der smidt et par kasser rejer over til mig, dem måtte jeg bruge som jeg ville, og havde det været på Grønnedal, så var jeg nok kommet på "søen" igen, for det var min kusine Hansa og hendes mand Erik, de havde boet i Narsak i mange år og han fiskede rejer ved Narsak om vinteren og ved Kristianshåb om sommeren.

De pakkede simpelthen hele huset i Narsak i båden og flyttede ind i et hus de havde i Kristianshåb og så hen på sensommeren gik turen tilbage.

I bogen om Grønnedal står der intet om det, men "Skarven" var med til at lede efter "Hanne S" nede ved Kap Farvel, og jeg husker tydelig gasterne på et Ameri-

kansk Coust Garde et mægtig stort et i forhold til "Skarven", de bankede sig på panden fordi hvis de ikke kunne se vores mast, så kunne de se vores køl, så de mente at vi var mindre kloge, men de kunne jo heller ikke vide hvor søstærke de de danske kuttere var, jeg kan huske at der var to dage hvor vi ikke fik noget varm mad, det stod på selvsmurt rugbrød hvis man ville have noget, så da vi kom indenskærs og igen fik nogenlunde ro under fødderne, så blev der festet, med røde pølser og sennep og ketchup, en gammel kutter tradition, når vi havde været i havvej og kom ind i læ. På den tur fik vi lært amerikanerne hvordan man tanker frisk vand på Grønland, man sejler bare ind i en fjord, finder en bæk der løber ud i fjorden og så sætter man en tragt under og en slange på, meget enkelt og billigt. På et års dagen for "Hans Hedtofts" forlis, lå vi i Julianehåb og alle mand var klædt i fineste skrud og på vej i byen. Vagtmanden meldte at jollen var klar (en lille jolle med kun en tofte i midten) og fire mand entrede jollen, vi stod op som vi plejede og da vagtmanden sejlede under agtertrossen lænede vi os alle til samme side og plump, så lå alle fem, og svømmede i den tynde is, og vi frøs så det knagede i os, så da vi kom op i "Skarven" blev der stillet en flaske rom foran os, med besked om at tømme den og så var der landlov i "Daglig blåt", og alle sad ned i båden. Den lille jolle var det mest benyttede transportmiddel på båden, den blev brugt til entring af store trawlere og fiskeri og jagt og så blev den brugt når vi skulle i land, jeg husker en gang i Godthåb, hvor vi sejlede, (der blev altid "vrikket") ind til bådebroen og gik lige i land, men da vi kom hjem senere på "aftenen" så var vandet sunket 8 meter, det var et stort trin, hvis man ikke var vågen.

I 1960 kørte der en serie i Danmarks radio der hed "Soldaterstafetten" og den fandt naturligvis også op til Grønndal, hvor der på det tidspunkt var langt over hundrede marinesoldater. Op til det kolde nord kom et hold bestående af Bodil Udsen, Ritha Storm og de to musikerbrødre Ivan og Jørgen Leth, de kom anstigende i store Parka coates med hætter og forede støvler, de var blevet udstyret af DR og havde fået besked på at der var meget koldt på Grønland, det var dem en gåde at vi gik rundt i bar busseronne og uden huer, på det tidspunkt var der i Arsukfjorden 16 graders varme, så der var ingen grund til at fryse. "Skarven" fik til opgave at sejle alle disse mennesker ind i bunden af Arsukfjorden hvor der var en isblink og vi havde fornøjelsen af at der brækkede en stump af og ned i vandet, det var ikke en stor isskos der faldt af, men nok til en kraftig sø rejste sig, det var en stor oplevelse for disse "landkrabber" der for øvrigt lavede en rigtig god underholdning, og midt under det hele fik vi en klage fra Bodil Udsen over at hun vidste at der var over hundrede friske marinesoldater i området og nu havde hun ligget en hel nat uden at låse sin dør og det var der ikke sket noget som helst. Man kan vel godt kalde det for en seriøs klage!!

Sommeren 1960 var vel overstået og nu var det tid at jeg skulle afmønstres og sendes hjem til Danmark, Jeg var nu blevet "forfremmet" til Korporal og det var derfor svært at finde beskæftigelse til mig, så de sidste par måneder skulle jeg fungere som "Høker" i Grønndal, det indebar at jeg skulle passe en lille købmandsbutik som kun var beregnet for de officerer der boede i Grønndal med familie, disse officersfruer kom ind til mig og bestilte deres varer og efter frokost kørte jeg ud med varerne til deres bopæl på "Halv tolv". Det var absolut ikke noget stressende job, og jeg nød faktisk de sidste måneder på Grønndal, En lille sjov ting var der dog i den forbindelse, jeg skulle ud på Halvtolv med varer og det krævede at jeg havde én bil og et kørekort, det havde jeg ikke og måtte

derfor ind på Maskinkontoret og bede om et Grønnedalskørekort, det måtte jeg gerne få, men det krævede en køreprøve, ergo måtte jeg stille til køreprøve hos Maskinmesteren som kommandere mig op i "Grønnedalen", som var for terængående biler hvilket de store Bedford køretøjer også var. Midt oppe i dalen sagde Mester pludselig, vi er punkteret, det var jeg absolut ikke enig med ham i, men han havde "magten", så jeg måtte ud og pille reservehjulet ned fra bagkanten af førerhuset, skiftet var ikke noget problem, for det havde jeg prøvet før, men at få det skiftede hjul op på ladet igen, det var en "opgave". Jeg klare det og fik mit kørekort, som en måned senere ikke kunde bruges til noget som helst. I fritiden brugte vi en masse tid på at gå på jagt og på ture ud i fjeldet, hvor vi overnattede i telte eller i hytter der var udlagt til det samme.

På disse turer var vi altid tre mand og alle bar garantgevær med skarpe skud, ikke så meget på grund af udenlandske tropper, men fordi vi kunne møde større dyr som for eksempel isbjørne, vi så den gudskelov kun på meget stor afstand, men de var der. Derimod så vi mange fugle, Skarver og tejster og vi så sneharer og vi havde altid middagsmaden med hjem, og der var intet der kunne overgå det at tilberede eget skudt vildt, vi kunne bruge timer i kabyssen med at tilberede og bagefter spise resultatet.

Endelig kom så den dag hvor hjemsendelsen var en kendsgerning og jeg begyndte at pakke, vi var 4 der skulle hjem og vi blev hentet af en Cataline på flyrampen og blev fløjet til Narsarsuak hvor vi skulle skifte til et fly fra Iceland air til Reykjavik og København, men, men, men ingen havde taget højde for det Grønlandske vejr, for det opfører sig som det selv vil og da vi landede i Narsarsuak var det et forfærdeligt snevejr og der lå allerede et 20 centimeter lag sne på banen, så vi blev læsset af i en hangar hvor en bus havde besvær med at forcere al den sne, men dog fik os afleveret ved det hotel der var oprettet i de gamle basebygninger, her kom vi til at tilbringe 5 dage, men i vild luksus, idet "Grønlandsfly" fejrede deres 1 års fødselsdag på hotellet, og det efter alle kunstens regler, så da de 5 dage var gået var vi slet ikke sultne

Som skrevet så skete der noget på femte dagen, idet Iceland Air havde ventet på at vejret skulle bedre, men da der ikke skete noget blev de utålmodige og meddelte at nu var de altså på vej, så vi måtte hellere se at blive klare, det var nogle barske piloter de Islændinge, for de landede og stak af sted igen på 20 minutter, men det var nødvendigt, for det sneede stadig, men de var tilfreds med de to traktorer der rensede banen så godt de kunne og vi kom da i luften og så fløj vi til Reikjavik, hvor vi havde en nat fri, og det kan marinesoldater altid bruge. Næste dag gik det så mod København og her ankom vi den 15. december sent aften og næste morgen stillede vi på "Holmen" og fik besked på at skrubbe hjem og ikke komme igen før, for mit vedkommende den 13. januar, her afleverede jeg min uniform og fik udleveret alle mine papirer og så var jeg en fri mand og kunne genoptage mit gamle job, ikke som kong Frederik fik at vide, som klip hul og ding ding mand på linie 6 men ved DSB s rutebiler, hvor jeg blev mødt af vores gode gamle "Driftsleder" Chr. Bendsen, som så på mig med strålende øjne og sagde. "Ja man har jo også selv været marinesoldat" og i mine to gule vinkler så han en god og loyal medarbejder. Hvad han selvfølgelig også fik. Bendsen blev pensioneret 4 måneder senere. Desværre.

PS

I år i august 2008 havde jeg den glæde at se Godthåb på ny, idet jeg havde en invitation, fra en Grønlandsk familie, og det var en oplevelse. Jeg oplevede at der i Godthåb, som jo nu hedder Nuuk, var myldretid, at der var rundkørsler og at der var lyskurve. Helt fantastisk, da jeg i 1959/60 gik fra havnen op til KGH's

butik, kunne jeg risikere at møde én privatbil, og det var radioforhandler Vingsted der havde en Ford Anglia varevogn, som blev brugt som Taxi under særlige forhold (Brandterter og lignende) men ellers var det kun lastbiler fra GTO, der dominerede vejen, og der var kun én vej.

På vej til KGH butikken kom man forbi "Kristinemut" hvor Kristine altid var parat med et trøstende ord, hvis det var nødvendigt, eller en kop kaffe og et stykke franskbrød som jeg altid kunne bruge (Kristine serverede ikke øl om dagen) og som hun sagde du har bedre af kaffe, Da jeg nu var i Godthåb måtte jeg selvfølgelig hen og se Kristinemut, og den ligger der endnu, men selvfølgelig har også den undergået en forvandling, fra at være een længe er den blevet til tre længer og den ser rigtig

professionel ud, jeg måtte naturligvis tage et billede af den forandrede restaurant, så

jeg kan sammenligne med det billede jeg har fra 1950. Det kaldes nostalgi, og jeg må

indrømme at det led jeg meget af på den tur. Jeg lod mig også forundre over den

størrelse byen havde fået, nu er der bygget langt uden om vandsøen, som var det yderste punkt på min tid, nu er byen udvidet så den går hele vejen omkring havnen

og der er 17.000 mennesker i byen, jeg må nok også erkende at levestandarden er blevet hævet meget, først med alle de biler, og da vi skulde ud

at sejle på fjorden med vores værter, så lå der i lystbådehavnen 1.000 lystbåde, jeg tror at det er en procentdel som ingen dansk by kan slå.

Mine værtsfolk påstod at de i flere dage ikke havde kunnet sove med åbne vinduer på grund af hvalerne der lå ude i fjorden og larmede, vore værtsfolk boede helt ned til fjorden, men det er nu en lidt underlig oplysning at få. Desværre så vi kun en hval på afstand, den dag vi sejlede, men den skyndte sig at dykke da vi kom og det kan jeg godt forstå, for pludselig myldrede det med småbåde omkring stedet.

Jeg oplevede også at spise middag på det gamle skibsværft, som var nedlagt, og i stedet var der lagt et gulv i værffthallen, således at der i stueetagen var indrettet Julemandens Værksted og på første sal var der indrettet en restaurant, med udelukkende Grønlandsk mad, pu ha for en oplevelse, 7 retter Grønlandske specialiteter og lige så mange tilpassede vine, det havde jeg godt nok ikke ventet at opleve på Grønland.

Jeg havde en anden oplevelse, som gjorde mig ked af det.

Ole Sørensen som vi var

gæster hos har et elektronik værksted og servicerer de fleste både på Vestkysten, havde lige repareret på det gamle orlogsskib "Teisten" som fungerer som turistbåd

på Vestkysten og der blev jeg inviteret ned for at se skibet, men ak og ve, det var ikke "Teisten" der lå ved kajen, men en gammel forsømt kutter med et frygteligt roderi i styrehuset, som for øvrigt var et andet end det der hørte til og på dækket lå der tovværk og flød, men værst af alt, der var

Kristinemut 2008

store oliepletter på dækket, som på vores tid var hvidskuret og flot kalfatret, under dæk var der også et sandt roderi, og det fik "tårerne" frem i en gammel kuttersejlers øjne.

Jeg mindes endnu Tom der var kok på "Teisten" i 1960, han var stor men hans kabys var steril som en operationsstue, selv om han fyldte hele rummet ud og der ikke var plads til andre når han arbejdede så kunne han komme ud i alle de kroge der er i sådan en kabys og gøre rent, hvis han havde set "Teisten" i dag så havde han grædt.

Vi forlod Nuuk i regn og storm, med Air Greenland DAS 7 flyver og der var ingen problemer, selv om Nuuk Lufthavn er meget åben, så havde de Piloter prøvet det der var værre. Snakken i Nuuk går på at ham "Egede" han skulde have sejlet lidt længere ind i fjorden for at grundlægge byen, det kan jeg godt give dem ret i, fordi kommer du bare et par kilometer ind i Godthåbfjord, så er der næsten altid godt vejr. Det gode vejr fik vi i Sønderstrømfjord "Kangerlussuaq", mens vi gik og ventede på afgang til København med "den store maskine". En uforglemmelig ferie som fik nostalgien til at flyde og som gjorde rigtig godt. Jeg glæder mig til at gense Nuuk i År 2056, for så er der igen gået 48 år.